

Notitie

betreft: Herontwikkeling Thomas à Kempisplantsoen te Utrecht
Omgevingsaspect: luchtkwaliteit

datum: 17 november 2023

referentie: KvdN/IKa/CJ/HA 7874-3-NO-005

van: MSc [REDACTED]

1 Inleiding

Het voornemen bestaat om het Thomas à Kempisplantsoen te Utrecht te herontwikkelen. Voorafgaand aan deze ontwikkeling zal de bestaande bebouwing op deze locatie worden gesloopt. Op deze locatie zullen 330 tot 370 woningen worden gerealiseerd.

Het vigerende bestemmingsplan 'Cartesiusweg eo', dat door gemeente Utrecht op 12 september 2013 is vastgesteld, voorziet niet in deze ontwikkeling. Om de beoogde ontwikkeling mogelijk te maken, wordt een nieuw bestemmingsplan² opgesteld. Hiertoe dient gemotiveerd te worden dat de realisatie van het plan niet in strijd is met een goede ruimtelijke ordening. In dat kader vraagt het aspect luchtkwaliteit om aandacht. In voorliggende notitie wordt inzicht gegeven in de concentraties van fijnstof (PM₁₀ en PM_{2,5}) en stikstofoxide (NO_x) waarna deze worden beoordeeld in het licht van de van toepassing zijnde luchtkwaliteitseisen uit de Wet milieubeheer (onderdeel luchtkwaliteit). De impact van de ontwikkeling op de luchtkwaliteit in de omgeving van de beoogde ontwikkeling wordt inzichtelijk gemaakt.

2 De beoogde ontwikkeling

Het voornemen bestaat om het Thomas à Kempisplantsoen te Utrecht te herontwikkelen. In de huidige situatie is op deze locatie sprake van 178 sociale huurwoningen en 9 commerciële ruimtes. Voorafgaand aan deze ontwikkeling zal de bestaande bebouwing worden gesloopt.

Op 3 februari 2022 is het Stedenbouwkundige Programma voor de beoogde ontwikkeling door de gemeenteraad van Utrecht vastgesteld. De ambitie bestaat om dit gebied te verdichten door het aantal woningen op deze locatie te laten toenemen. Hier zullen maximaal 349 woningen worden gerealiseerd. Bovendien worden mogelijk enige (kleinschalige) buurtvoorzieningen toegevoegd aan het programma. Daarnaast zal ook sprake zijn van een verbetering en vergroening van de openbare ruimte.

In figuur 2 is de ligging van het plangebied weergegeven.

2 Of een omgevingsplan indien de Omgevingswet ten tijde van het ter inzage leggen van het ontwerp-bestemmingsplan reeds in werking is getreden.

f2 Ligging plangebied (bron: luchtfoto Google Earth)

3 Wettelijk kader

3.1 Wet milieubeheer

De belangrijkste wet- en regelgeving voor luchtkwaliteit is vastgelegd in titel 5.2 'Luchtkwaliteitseisen' van de Wet milieubeheer, ook wel de Wet luchtkwaliteit genoemd. In de Wet luchtkwaliteit en bijlage 2 van de Wet milieubeheer zijn regels en grenswaarden opgenomen voor zwaveldioxide, stikstofdioxide en stikstofoxiden, zwevende deeltjes, lood, koolmonoxide en benzeen. In tabel 3.1 zijn de grenswaarden voor de luchtkwaliteit bepalende verbindingen fijnstof ($PM_{2,5}$ en PM_{10}) en stikstofdioxide (NO_2) opgenomen.

t3.1 Grenswaarden conform de Wet milieubeheer

Stof	Type norm	Concentratie in $\mu g/m^3$
$PM_{2,5}$	Jaargemiddelde	25
PM_{10}	Jaargemiddelde	40
	Daggemiddelde dag 35 keer per jaar mag worden overschreden	50
NO_2	Jaargemiddelde	40
	Uurgemiddelde dag 18 keer per jaar mag worden overschreden	200

De overige in de Wet milieubeheer opgenomen verbindingen vormen geen probleem meer in Nederland. De concentraties van deze verbindingen vertonen een dalende trend en zijn dermate laag dat overschrijding van de daarvoor geldende grens- of richtwaarden redelijkerwijs uitgesloten is. Deze verbindingen worden dan ook niet nader beschouwd.

3.2 Niet in betekenende mate

Titel 5.2 van de Wet milieubeheer maakt onderscheid tussen kleine en grote ruimtelijke projecten. Kleine projecten waarvan vooraf duidelijk is dat deze de luchtkwaliteit 'niet in betekenende mate' (NIBM) verslechteren, behoeven niet meer op luchtkwaliteit te worden getoetst. Dit is opgenomen in het Besluit niet in betekenende mate bijdrage luchtkwaliteitseisen. Het gaat daarbij om projecten die leiden tot een maximale bijdrage van 3% van de grenswaarde voor NO₂ en PM₁₀. De grenswaarde voor het NIBM betreft een jaargemiddelde concentratie van PM₁₀ en NO₂ onder de 1,2 µg/m³.

Artikel 2 van het Besluit NIBM geeft, in samenhang met bijlage 3A en 3B van de Regeling niet in betekende mate bijdrage luchtkwaliteitseisen (Regeling NIBM), aan dat de te verwachten toename van de jaargemiddelde concentratie PM₁₀ en NO₂ < 1,2 µg/m³ (3% van de grenswaarde) bedraagt indien het aantal woningen < 3000 bedraagt bij minimaal 2 ontsluitingswegen en < 1500 bij 1 ontsluitingsweg.

De realisatie van 349 woningen kan aldus als NIBM worden beschouwd. Echter, in het kader van een goede ruimtelijke ordening en vanwege het feit dat eveneens overige (kleinschalige) buurtfuncties worden gerealiseerd, wordt in de voorliggende notitie op kwantitatieve wijze ingegaan op het effect van de ontwikkeling op de luchtkwaliteit en vice versa.

3.3 Advieswaarden WHO

De Wereld Gezondheidsorganisatie (WHO) heeft in 2005 advieswaarden opgesteld voor een aantal stoffen. Deze zijn in het algemeen strenger dan de in de wet Milieubeheer gehanteerde grenswaarden. Gemeente Utrecht streeft ernaar om in de toekomst (2030) naast de wettelijke grenswaarden ook te voldoen aan de WHO advieswaarden uit 2005 voor fijnstof.

De WHO-advieswaarden zijn echter in september 2021 aangescherpt, en zijn 15 µg/m³ voor PM₁₀ en 5 µg/m³ voor PM_{2,5}. De WHO-advieswaarden uit 2005 bedroegen tot die tijd 20 µg/m³ voor PM₁₀ en 10 µg/m³ voor PM_{2,5}.

4 Uitgangspunten

4.1 Algemeen

Door de realisatie van de beoogde ontwikkeling is sprake van een verandering van het aantal verkeersbewegingen, wat een effect kan hebben op de luchtkwaliteit ter plaatse. Het effect van de beoogde ontwikkeling op de luchtkwaliteit dient beoordeeld te worden.

4.2 Verkeersgeneratie toekomstige situatie

De beoogde ontwikkeling kent een verkeersaantrekkende werking, welke mogelijk een effect heeft op de luchtkwaliteit in de omgeving. De totale toename van de verkeersgeneratie als gevolg van de beoogde ontwikkeling, ten opzichte van de voormalige situatie, bedraagt

maximaal 185 mvt/etmaal³. Dit aantal zal in voorliggende situatie als maximum worden aangehouden. Aangezien sprake is van een woongebied, zal dit eveneens in hoofdzaak personenwagens betreffen. Vanuit een worst case benadering is uitgegaan van 10% vrachtverkeer.

5 Beoordeling

Voor plannen kan met behulp van de zogenaamde NIBM-tool eenvoudig worden berekend of de bijdrage van (het verkeer van en naar) het plan als NIBM kan worden aangemerkt (dat wil zeggen dat het minder dan 3% van de grenswaarde bijdraagt, dus minder dan 1,2 µg/m³). Met behulp van de NIBM-tool is beoordeeld of de beoogde ontwikkeling leidt tot een in betekende mate bijdrage aan de luchtkwaliteit.

In voorliggende situatie is uitgegaan van een toename van 185 verkeersbewegingen per etmaal. In figuur 3 is de uitkomst van de gevolgen voor de luchtkwaliteit weergegeven, waaruit blijkt dat de beoogde ontwikkeling niet in betekende mate bijdraagt aan de verslechtering van de luchtkwaliteit.

f3 Uitsnede NIBM-tool

Worst-case berekening voor de bijdrage van het extra verkeer als gevolg van een plan op de luchtkwaliteit, GCN2022		
Jaar van planrealisatie		2023
Extra verkeer als gevolg van het plan		
Extra voertuigbewegingen (weekdaggemiddelde)		185
Aandeel vrachtverkeer		10,0%
Maximale bijdrage extra verkeer	NO ₂ in µg/m ³	0,30
	PM ₁₀ in µg/m ³	0,04
Grens voor "Niet In Betekende Mate" in µg/m ³		1,2
Conclusie		
De bijdrage van het extra verkeer is niet in betekende mate; geen nader onderzoek nodig		

Uit figuur 3 volgt dat de beoogde ontwikkeling niet in betekende mate bijdraagt aan de verslechtering van de luchtkwaliteit.

In het kader van een goede ruimtelijke ordening zijn de heersende generieke achtergrondconcentraties van NO₂, PM₁₀, PM_{2,5} inzichtelijk gemaakt. Ter plaatse van het plangebied is in 2021 (conform de kaarten van het CIMLK⁴) maximaal sprake van een concentratie van 30,4 µg/m³ voor NO₂, 20,4 µg/m³ voor PM₁₀ en 11,5 µg/m³ voor PM_{2,5}. In 2030 wordt conform een concentratie van 16,9 µg/m³ voor NO₂, 16,9 µg/m³ voor PM₁₀ en

3 Door gemeente Utrecht is de verkeersgeneratie berekend, en is aangegeven dat de verkeersgeneratie in de huidige en toekomstige situatie maximaal respectievelijk 421 en 606 verkeersbewegingen per etmaal bedraagt. Voor de huidige situatie is daarbij uitgegaan van 380 m² kantoor (zonder baliefunctie), 150 m² cafetaria en 178 sociale huurwoningen met een omvang tussen de 55 en 80 m² bvo. Voor de toekomstige situatie is uitgegaan van 116 m² cafetaria, 179 m² creatieve bedrijvigheid, 84 m² wijkgebouw (bibliotheek), 146 sociale huurwoningen met een omvang tussen de 80 en 130 m² bvo en 203 sociale huurwoningen met een omvang tussen de 55 en 80 m² bvo. De verkeersgeneratie is daarbij gebaseerd op de gemeentelijke parkeernormen voor een locatie in de schil van het centrum ('B1').

4 Centraal Instrument Monitoring Luchtkwaliteit (CIMLK).

8,6 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ voor $\text{PM}_{2,5}$ geprognosticeerd. Ter plaatse van het plangebied wordt aldus ruimschoots aan de geldende grenswaarden conform de Wet milieubeheer voldaan.

Bovendien wordt in het 'Volksgezondheidsbeleid Utrecht 2019-2023' aangegeven dat Utrecht streeft naar het behalen van WHO-advieswaarden voor fijnstof (PM_{10} en $\text{PM}_{2,5}$) vóór 2030. Deze WHO-advieswaarden zijn in september 2021 aangescherpt, en zijn 15 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ voor PM_{10} en 5 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ voor $\text{PM}_{2,5}$. De WHO-advieswaarden bedroegen tot die tijd 20 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ voor PM_{10} en 10 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ voor $\text{PM}_{2,5}$. Conform de NSL-monitoringstool zal in 2030 voldaan worden aan de voormalige advieswaarden. Aan de huidige WHO-advieswaarden wordt vooralsnog niet voldaan in 2030. Naar verwachting zal de luchtkwaliteit in de toekomst verder verbeteren, en wordt mogelijk op enig moment wel voldaan aan de huidige advieswaarden. De beoogde ontwikkeling draagt echter niet bij aan een verslechtering van de luchtkwaliteit, en zal niet tot een verdere overschrijding van deze advieswaarden leiden.

Conform het Utrechtse volksgezondheidsbeleid dienen daarnaast binnen 50 meter van een drukke weg geen voorzieningen voor groepen mensen die extra gevoelig zijn voor luchtverontreiniging te worden gerealiseerd. Hierbij gaat het, zoals in het volksgezondheidsbeleid wordt gesteld, in de praktijk om scholen, kinderopvang en woon(zorg)voorzieningen. Hiermee wordt aangesloten op de GGD-richtlijn om binnen 50 meter van een 'drukke' weg *bij voorkeur* geen nieuwe gevoelige bestemmingen te realiseren vanwege het aspect luchtkwaliteit. Sinds 2009 beperkt het Besluit gevoelige bestemmingen (luchtkwaliteitseisen) de vestiging van 'gevoelige bestemmingen' in de nabijheid van provinciale en rijkswegen. In dit besluit is ook helder gedefinieerd wat gevoelige bestemmingen zijn. De volgende gebouwen met de bijbehorende terreinen zijn daarbij een gevoelige bestemming: scholen, kinderdagverblijven, en verzorgings-, verpleeg- en bejaardentehuizen.

Een aantal wegen in de omgeving van het plangebied, waaronder de Vleutenseweg, Thomas à Kempisweg en de Cartesiusweg/Thomas à Kempisplantsoen, kunnen aangemerkt worden als drukke binnenstedelijke wegen. De beoogde ontwikkeling omvat binnen 50 meter van deze wegen echter geen functies specifiek gericht op zeer kwetsbare groepen. Wel wordt aan de oostzijde van het plangebied, de parkzijde, mogelijk voorzien in een klein aantal woonfuncties gericht op ouderen. Dit betreft ouderenwoningen in een woonconcept met gemeenschappelijke voorzieningen. Hierbij is echter geen sprake van kwetsbare zorgbehoevende ouderen. Het verschil ten opzichte van reguliere woningen is hiermee relatief beperkt. Aangezien de beoogde ontwikkeling niet in dergelijke kwetsbare bestemmingen voorziet, kan de beoogde ontwikkeling, welke voor een deel binnen 50 meter van de voornoemde wegen is gelegen, aanvaardbaar worden geacht.

6 Conclusie

De beoogde ontwikkeling draagt in niet-betekenende mate bij aan de luchtkwaliteit. Het aspect luchtkwaliteit levert derhalve geen belemmeringen op voor de beoogde ontwikkeling.

(i.o.)

Zoetermeer,

Deze notitie bevat 8 pagina's.